

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Donans pretium rei alienæ bona fide venditæ, num. 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

bile, in praxi tutum id esse faterur Dic. l. c. n. 24. licet ipse contrariam sententiam sequatur.

12. Secundum caput, unde tu carius vendere potuisses rem tibi alienam dono datam, est, quia ejusmodi rem in alium locum transtulisti, vel similem non vulgarem diligentiam adhibuisti, & tunc, quia ille excessus est fructus solius tuæ industriae, potes totum illum tibi attribuere. Verum, quia ad pluris rem vendendam non solum valet industria, sed etiam regulariter ipsa substantia rei, quæ venditur (quod non est ita in mera negotiatione pecuniæ, quæ ex se sterilis est,) ideo notat Sanchez, p non totum hunc excessum posse à te retineri, sed solum, quantum arbitrio prudentis respondet tuo labori & industriae; & rectè Delugo q ob hanc rationem docet, tunc numquam sufficere, dare pretium infimum.

o Mol. & Laym. apud Dian. p. 3. t. 5. ref. 47. p Sanc. l. 2. in Dec. cap 23. nu. 28. q Delugo t. 1. de just. d. 17. sec. 1. n. 21.

Donans pretium rei alienæ bona fide venditæ.

13. Sequitur quartò, ut etiam decidatur ex dictis, quisnam restituere teneatur in sequenti casu? Antonius equum Casaris bona fide ab amico dono accepit, mox eadem fide illum vendidit Francisco, atque ejus pretium idem Antonius dono dedit Petro; quisnam reddere equum, vel ejus pretium debet Casari domino, quando constabit, equum fuisse Casaris, Antoniusnè, an Franciscus, an Petrus?

Respondeo ex dictis r, nihil Antonius debet Casari, quia Antonius in

nullo nunc invenitur factus dicitur ex Casaris equo. Rursus nihil item debet Petrus, quia Petrus numquam habuit alienum equum, & pecuniam, quam dono habuit, accepit ab Antonio domino legitimo illius pecuniæ: qui, ut suppono ex mox dicendis, per admistionem pretij equi cum sua pecunia factus est dominus illius pretij; quare sicuti licitè quis data à latrone vel fraudulento latrone potest retinere, quia hi sunt facti domini illius pecuniæ per admistionem cum suis (ut supponimus) nam si facile discerni potest, restituenda est, utpote res domini; esto, personaliter remaneant obligati ad restitutionem; ita multo magis in casu nostro, in quo Antonius bona fide illud pretium acquisivit: Et sicuti in casu dicto latronis ex probabili sententia, quam mox s afferam, mihi non imputatur, si quando per donationem illam pecuniæ mihi factam, fiat ipse latro impotens ad dictam restitutionem, quando ego eam impotentiam non prævideo, vel etiam si prævideam, latronem tamen non induco ad donandum, sed solum accepto, ita etiam in casu nostro &c.

r Item Sanc. l. 2. in dec. c. 23. nu. 18. s mox §. 4. n. 26. fin.

14. Remanet ergo Franciscus, qui quidè est obligandus ad equum reddendum suo domino, nempe Casari, etiam cum jactura suæ pecuniæ; suo enim infortunio debet adscribere, quod res aliena ad quam semper jus habet proprius dominus, apud se extare invenitur: sed certè Antonius, quem nihil debere Casari diximus, debet tamen Franciscus totum pretium reddere in casu, quo idem Franciscus Casari equum suum

suum reddiderit. Ratio non ducitur ex radice injustæ acceptionis, vel ex radice rei acceptæ, quæ hic, ut patet, in Antonio non adsunt, sed ex contractu, quo Antonius Franciscum rem vendidit; in hoc enim contractu implicitè includitur, ut venditor indemnem reddere debeat emptorem, quoad rem venditam, ut scilicet hæc sit vendibilis, & ut ipse venditor possit transferre ejus dominium in emptorem &c. Sanè eodem modo, si vendidisti bona fide vitrum pro gemma, cognito errore restituere debes pretium, seu rescindere contractum, ut indemnem serves emmentem. Atque hæc ratio valet, etiam si Antonius equum prædictum emerit justo pretio v. g. à Titio; nam licet ipse Antonius possit à Titio venditore, propter dictam rationem indemnitis, exigere suum pretium, tamen ipse Antonius obligatur ex vi suæ venditionis factæ Franciscum, Franciscum indemnem reddere, nec potest remittere Franciscum ad Titium, cum quo Franciscus nullum iniit contractum; & per hoc resolvitur id, quod innui supra num. 10. lege Delugo & Dicastillum, & ponentes aliquas utiles considerationes circa hunc & similes casus.

t. Sot. Petr. Navarr. Val. Rebell. Axor. Less. apud Dicast. l. c. dub. 8. à num. 150. contra Navar, qui putat, satis esse, si Antonius cedat Franciscum actionem, quam habet contra Casarem. u. Delugo t. 1. de Inst. d. 17. sect. 5. à nu. 109. x. Dicast. l. c.

15. Petes hic denique, ad quid obligetur quis, si sit dubius, an factus fuerit dominus ex re aliena bona fide accepta?

Respondeo, ad nihil, quia in dubio melior est conditio possidentis; idem

dic, si sis dubius, an res, quam bona fide habes, sit aliena, & post moralem diligentiam, dubium evincere non potes. Differentia autem magna intercedit inter dubium superveniens, postquam rem bona fide possides, & inter dubium, quod forte sit, antequam rei possessio à te occupetur: nam hic tibi non suffragabitur possessio, suffragabitur in dubio superveniente: sed de his, ut etiam quando res est probabilis, multa satis sunt disputata sup. lib. 1. c. 3. 6. & 7.

16. De emptione rei furtivæ multa dixi Tract. 2 c. 8. solum in hunc locum sequentes duas quæstiones reservavi.

§. II.

Prima quæstio, an rem, v. g. equum bona fide tibi venditum, vel donatum, ubi noscis esse furtivum, tibi liceat furi reddere?

1. **Q**uoad venditum, dico non licere, si sine gravi incommodo per Iudicem, vel alio modo possis tu emptor tuum pretium habere, & dominus suum equum: licere autem, si prudenter credas, dominum facile recuperaturum suum equum, & te pretium; ut si furem furti poenitisset, & tibi pretium, dominoque equum is redditurus esset: immo in hoc ultimo casu puto, te debere eidem furi equum reddere, quando scilicet, secus furi aliquod injustum damnum immineret, ut bis solvere pretium equi, vel quid simile. Rursus dico, non licere reddere furi, si per talem redditionem non speras, te recuperaturum tuum pretium, nec aliquod grave malum à fure times, si illi